EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 2024.11.26.
COM(2024) 725 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikkére,

tekintettel az (EU) 2024/1263 rendeletre és különösen annak 17. cikkére,

tekintettel a Bizottság ajánlására,

mivel:

ÁLTALÁNOS MEGFONTOLÁSOK

(1) Az uniós gazdasági kormányzás megreformált kerete 2024. április 30-án hatályba lépett. A gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendelet[1], a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásáról szóló, módosított 1467/97/EK rendelet[2] és a tagállamok költségvetési keretrendszeréről szóló, módosított 2011/85/EU tanácsi irányelv[3] együttesen a megreformált uniós gazdasági kormányzási keret központi elemei. A keret reformok és beruházások révén törekszik biztosítani az államadósság fenntarthatóságát, valamint a fenntartható és inkluzív növekedést. Előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást, és a középtávra helyezi a hangsúlyt, amihez a szabályok hatékonyabb és következetesebb érvényesítése társul.

(2) Az új gazdasági kormányzási keret középpontjában a tagállamok által a Tanácsnak és a Bizottságnak benyújtott nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek állnak. E terveknek két célkitűzést kell megvalósítaniuk: i. biztosítaniuk kell, hogy az államadósság a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályán álljon, vagy prudens szinten maradjon, a költségvetési hiány pedig középtávon a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá csökkenjen és e szint alatt maradjon, valamint ii. biztosítaniuk kell az európai szemeszter keretében azonosított fő kihívásokra reagáló, illetve az EU közös prioritásainak kezelését célzó reformok és beruházások megvalósítását. E célból minden tervnek tartalmaznia kell a nettó kiadási[4] pályára

[1] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendelete (2024. április 29.) a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] A Tanács (EU) 2024/1264 rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L, 2024/1264, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

[3] A Tanács (EU) 2024/1265 irányelve (2024. április 29.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról (HL L, 2024/1265, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[4] Nettó kiadások alatt az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkében meghatározottak szerint i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli

vonatkozó középtávú kötelezettségvállalást, amely tényleges költségvetési korlátot állapít meg a terv négy- vagy ötéves időtartamára (a tagállam rendes jogalkotási ciklusától függően). Emellett a tervben ki kell fejteni, hogy a tagállam miként fogja biztosítani az európai szemeszter keretében – különösen az országspecifikus ajánlásokban (ideértve adott esetben a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás keretében megfogalmazott ajánlásokat is) – azonosított fő kihívásokra reagáló reformok és beruházások megvalósítását, továbbá hogy a tagállam miként fogja kezelni a közös uniós prioritásokat. A költségvetési kiigazítás négyéves időszakra szól, amely legfeljebb három évvel meghosszabbítható, ha a tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások végrehajtása mellett.

(3) A Bizottság a terv benyújtását követően értékeli, hogy az megfelel-e az (EU) 2024/1263 rendeletben foglalt követelményeknek.

(4) Ezt követően a Tanács a Bizottság ajánlása alapján ajánlást fogad el, amelyben meghatározza az érintett tagállam nettó kiadási pályáját, és adott esetben jóváhagyja a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reform- és beruházási kötelezettségvállalásokat.

ROMÁNIA NEMZETI KÖZÉPTÁVÚ KÖLTSÉGVETÉSI-STRUKTURÁLIS TERVÉVEL KAPCSOLATOS MEGFONTOLÁSOK

(5) Románia 2024. október 25-én benyújtotta nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervét a Tanácsnak és a Bizottságnak. A benyújtásra azt követően került sor, hogy a tagállam és a Bizottság megállapodott az (EU) 2024/1263 rendelet 36. cikkében meghatározott határidő meghosszabbításáról. A benyújtási határidőt a Románia által szolgáltatott indokokra tekintettel, a Bizottsággal született megállapodásnak megfelelően hosszabbították meg.

A terv benyújtását megelőző eljárás

(6) A Bizottság 2024. június 21-én az (EU) 2024/1263 rendelet 9. cikkének megfelelően megküldte Romániának a referenciapályát[5]. A Bizottság október 25-én közzétette a referenciapályát[6]. A referenciapálya kockázatalapú, és biztosítja, hogy az államadósság a költségvetési kiigazítási időszak végére – a kiigazítási időszakon túli további költségvetési intézkedések nélkül – középtávon megalapozottan csökkenő pályán legyen vagy prudens szinten maradjon, továbbá hogy az államháztartási hiány a kiigazítási időszakban a GDP 3 %-a alá csökkenjen, és középtávon e

---

ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadások értendők.

5 A tagállamoknak és a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságnak továbbított előzetes iránymutatás egyaránt tartalmazza a meghosszabbítás nélküli (négyéves) és a meghosszabbított (hétéves) kiigazítási időszakra vonatkozó referenciapályát. Tartalmazza továbbá a Bizottság középtávú államadósság-előrejelzési keretrendszerében használt főbb kezdeti feltételeket és alapul szolgáló feltételezéseket. A referenciapályát a Bizottság *2023. évi adósságfenntarthatósági figyelőjében* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en) leírt módszertan alapján számították ki. A referenciapálya a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzésén és annak 2033-ig terjedő középtávú meghosszabbításán alapul, a hosszú távú GDP-növekedés és az elöregedéssel kapcsolatos költségek pedig összhangban vannak a Bizottság és a Tanács által közösen kiadott, *az idősödésről szóló 2024. évi jelentéssel* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#romania.

referenciaérték alatt maradjon. Középtáv alatt a kiigazítási időszak végét követő tízéves időszak értendő. Az (EU) 2024/1263 rendelet 6. cikkének d) pontja, valamint 7. és 8. cikke értelmében a referenciapálya összhangban van a költségvetési hiányra vonatkozó referenciaértékkel, az államadósság-fenntarthatósági védintézkedéssel és a költségvetési hiányra vonatkozó rezilienciacélú védintézkedéssel is. A Romániára vonatkozó referenciapálya szerint – a Bizottság feltételezései alapján, és hétéves kiigazítási időszakkal számolva – a nettó kiadások növekedése nem haladhatja meg az 1. táblázatban szereplő értékeket. Ez a kiigazítási időszak (2025–2031) során a nettó kiadások évi 5,2 %-os, a 2025–2028 közötti időszak során pedig a nettó kiadások évi 5,5 %-os átlagos növekedésének felel meg.

1. táblázat: A Bizottság által Románia részére 2024. június 21-én eljuttatott referenciapálya

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2025–2028 átlag	2025–2031 átlag
A nettó kiadások maximális növekedése (éves, %)	6,1	5,7	5,3	5,0	4,8	4,7	4,5	5,5	5,2

Forrás: a Bizottság számítása.

(7) Románia és a Bizottság az (EU) 2024/1263 rendelet 12. cikkével összhangban 2024 júliusától októberéig szakértői szintű párbeszédet folytatott. A párbeszéd középpontjában a Románia által tervezett nettó kiadási pálya és az annak alapjául szolgáló feltételezések, valamint a Románia által a kiigazítási időszak meghosszabbítására vonatkozóan előterjesztett kérelmet alátámasztó, tervezett reform- és beruházási kötelezettségvállalások álltak. A megbeszélések fő témái a következők voltak: az adózás és az adóigazgatás reformja, a mikrovállalkozásokra vonatkozó adórendszer reformja és a kiadási felülvizsgálatok. A párbeszéd során a felek áttekintették az európai szemeszter keretében azonosított fő kihívásokra, valamint a méltányos zöld és digitális átállással, a társadalmi és gazdasági rezilienciával, az energiabiztonsággal és a védelmi képességek kiépítésével kapcsolatos közös uniós prioritásokra reagáló reformok és beruházások tervezett megvalósítását is.

(8) Románia a tervében szolgáltatott információk szerint az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkének (3) bekezdésével és 36. cikke (1) bekezdésének c) pontjával összhangban 2024 októberében konzultációt folytatott a civil társadalom és a szociális partnerek képviselőivel. A Románia tervében foglalt információk szerint 2024. október 16-án nyilvános vita kezdődött a tervvel kapcsolatban az üzleti vállalkozások képviselőivel és a civil társadalommal.

Egyéb kapcsolódó eljárások

(9) Románia jelenleg túlzotthiány-eljárás alatt áll[7]. A Tanács 2020. április 3-án – a Bizottság ajánlására eljárva – az EUMSZ 126. cikkének (6) bekezdése alapján

[7] A Romániával szembeni túlzotthiány-eljárással kapcsolatos valamennyi dokumentum megtalálható a következő honlapon: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/romania_en.

elfogadta az (EU) 2020/509 határozatot arról, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn az EUMSZ hiánykritériumának való tervezett meg nem felelés miatt, és az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdésével összhangban ajánlást bocsátott ki a túlzott hiány legkésőbb 2022-ig történő megszüntetésének céljával. Tekintettel arra, hogy a gazdasági aktivitás a Covid19-világjárvány miatt jelentősen visszaesett, a Tanács 2021. június 18-án az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése alapján felülvizsgált ajánlást fogadott el Romániára vonatkozóan, amelyben 2024-ig meghosszabbította a kiigazítás határidejét. A Bizottság 2021. november 24-én megállapította, hogy Románia az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése szerinti, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásra válaszul eredményes intézkedéseket hozott, és úgy ítélte meg, hogy a túlzotthiány-eljárás keretében nincs szükség további lépésekre. 2023-ban azonban a 2021-ben Romániának címzett tanácsi ajánlás valamennyi részkomponense tekintetében jelentős volt a céloktól való elmaradás. A GDP-arányos államháztartási hiány 6,5 % volt, így jelentősen meghaladta a tanácsi ajánlásban előirányzott 4,4 %-ot, a strukturális kiigazítás messze elmaradt az ajánlott mértéktől, a nettó kiadások növekedése pedig jóval magasabb volt annál.

(10) A Tanács ezért 2024. július 26-án megállapította, hogy Románia a 2021. június 18-i tanácsi ajánlás[8] nyomán nem hozott eredményes intézkedéseket. A Tanács a jelen ajánlással egyidejűleg az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdésén alapuló felülvizsgált ajánlást fogadott el a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről[9]. Az említett ajánlásoknak az új gazdasági kormányzási keretre való áttéréshez igazodó és az által indokolt, egyidejű elfogadása biztosítja az ajánlott kiigazítási pályák közötti összhangot.

(11) A Bizottság 2024. június 19-én megállapította, hogy Romániában túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Románia mindenekelőtt a külső mérleggel kapcsolatos sebezhetőségekkel szembesül, amelyek főként a nagy és növekvő államháztartási hiányhoz kapcsolódnak, miközben a jelentős ár- és költségnyomások fokozódtak, a szakpolitikai intézkedések pedig gyengék voltak[10].

(12) A Tanács 2024. október 21-én az európai szemeszter keretében több országspecifikus ajánlást[11] intézett Romániához.

A TERV ÖSSZEFOGLALÁSA ÉS A BIZOTTSÁG ÁLTALI ÉRTÉKELÉSE

(13) Az (EU) 2024/1263 rendelet 16. cikkével összhangban a Bizottság a következőképpen értékelte a tervet:

Háttér: makrogazdasági és költségvetési helyzet és kilátások

(14) Romániában 2023-ban 2,4 %-kal nőtt a gazdasági aktivitás, amelynek mozgatórugója a belföldi kereslet volt. Az Európai Bizottság 2024. őszi előrejelzése szerint a gazdasági növekedés 2024-ben várhatóan 1,4 % lesz; a lassulás az ipari termelés, a lakásépítés, az információs technológia és a közlekedési szolgáltatások gyengébb fejlődésére vezethető vissza. A reál-GDP 2025-ben várhatóan 2,5 %-kal nő, ami

---

8 HL L, 2024.8.1., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2130/oj

9 A Bizottság ajánlása – A Tanács ajánlása a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről, 2024.11.26., COM(2024) 957 final.

10 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak (COM(2024) 600 final, 4. függelék).

11 A Tanács ajánlása Románia gazdaság-, költségvetési, foglalkoztatás- és strukturális politikájáról (még nem tették közzé).

annak tudható be, hogy a kedvezőbb pénzügyi feltételek hatására rezilienssé válik a magánfogyasztás és felgyorsulnak a magánberuházások. 2026-ban a reál-GDP várhatóan 2,9 %-kal nő, mivel az állami infrastruktúra terén uniós finanszírozással megvalósított beruházások a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végső szakaszában várhatóan nagymértékben ösztönzik a növekedést. Az előrejelzés által lefedett időszakban (2024–2026) Románia potenciális GDP-jének növekedése várhatóan átlagosan 2,2 % lesz, ami a tőkeintenzitás növekedésével és a teljes tényezőtermelékenység javulásával magyarázható. A munkanélküliségi ráta 2023-ban 5,6 % volt, és a Bizottság előrejelzése szerint 2024-ben és 2025-ben 5,5 %, és 2026-ban 5,4 % lesz. Az infláció (GDP-deflátor) az előrejelzések szerint a 2023. évi 12,8 %-ról 2024-ben 9,0 %-ra csökken, majd 2025-ben 5,9 %, és 2026-ban 5,3 % lesz.

(15) Ami a költségvetési helyzet alakulását illeti, Románia 2023. évi államháztartási hiánya a GDP 6,5 %-ának felelt meg. A mutató értéke az Európai Bizottság 2024. őszi előrejelzése szerint 2024-ben a GDP 8,0 %-a, majd 2025-ben a GDP 7,9 %-a és 2026-ban – változatlan szakpolitikát feltételezve – szintén a GDP 7,9 %-a lesz. Románia 2025. évi költségvetés-tervezete még nem készült el, így azt a Bizottság az előrejelzésben nem tudta figyelembe venni. Az államadósság 2023 végén a GDP 48,9 %-át tette ki. A Bizottság előrejelzése szerint az adósságráta 2024 végére várhatóan a GDP 52,2 %-ára emelkedik. Az előrejelzés azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2025 végére 56,1 %-ra, majd 2026 végére 59,7 %-ra nő. Költségvetési előrejelzésében a Bizottság a középtávú tervekben szereplő kötelezettségvállalások közül csak azokat veszi figyelembe, amelyeket hitelt érdemlően bejelentett és kellő részletességgel meghatározott konkrét szakpolitikai intézkedések támasztanak alá.

A tervben szereplő nettó kiadási pálya és főbb makrogazdasági feltételezések

(16) Románia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terve a 2025–2028-as időszakra vonatkozik, és hét évre szóló költségvetési kiigazítást irányoz elő.

(17) A terv tartalmazza az (EU) 2024/1263 rendelet 13. cikkében előírt valamennyi információt.

(18) Románia a tervben kötelezettséget vállal a 2. táblázatban feltüntetett nettó kiadási pálya követésére, ami 2025-től 2028-ig a nettó kiadások évi 4,8 %-os átlagos növekedését jelenti. Románia emellett reformok és beruházások végrehajtására vonatkozó kötelezettséget vállal a kiigazítási időszak hét évre (2025–2031) történő meghosszabbítása céljából, így a kiigazítási időszakban a nettó kiadások tervezett átlagos növekedése 4,4 %. A Bizottság által 2024. június 21-én küldött referenciapályához (5,2 %) képest a terv a 2025–2031 közötti kiigazítási időszakra vonatkozóan a nettó kiadások alacsonyabb átlagos növekedését irányozza elő. A terv szerint a potenciális GDP-növekedés a 2024. évi 2,7 %-ról 2031-re fokozatosan, 2,0 %-ra csökken. Emellett a terv azzal számol, hogy a GDP-deflátor növekedési rátája a 2024. évi 7,2 %-ról 2025-ben 5,0 %-ra csökken, majd fokozatosan tovább lassul, és 2031-ben 4,4 % lesz.

2. táblázat: A Románia tervében szereplő nettó kiadási pálya és főbb feltételezések

						A kiigazítási időszak meghosszabbítása				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Átlag a terv érvényességi	Átlag a kiigazítási

									időszakában 2025–2028	időszakban 2025–2031
A nettó kiadások növekedése (éves, %)	14,3	5,1	4,9	4,7	4,3	4,2	3,9	3,8	4,8	4,4
A nettó kiadások növekedése (kumulálva, a 2023-as bázisévtől, %)	14,3	20,2	26,0	31,9	37,6	43,3	49,0	54,7	n.a.	n.a.
Potenciális GDP-növekedés (%)	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	2,4	2,3
Infláció (GDP-deflátor növekedése) (%)	7,2	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6	4,5	4,4	4,8	4,7

Forrás: Románia középtávú költségvetési-strukturális terve és a Bizottság számításai.

A tervben foglalt nettó kiadási kötelezettségvállalások államadósságra gyakorolt hatásai

(19) Ha a tervben vállalt nettó kiadási pálya és az alapul szolgáló feltételezések megvalósulnak, az államadósság a terv szerint a 2024. évi 52,2 %-ról 2029-re a GDP 62,6 %-ára növekedne, majd 2031-re a GDP 61,4 %-ára csökkenne, amint az a következő táblázatban is szerepel. Az előrejelzés szerint ezután a terv által lefedett időszak végét követő 10 évben az államadósság folyamatosan csökken, és jóval a GDP 60 %-a alá kerül.

3. táblázat: Az államadósság és az államháztartási egyenleg alakulása Románia tervében

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2041
Államadósság (a GDP %-ában)	48,8	52,2	55,7	58,5	60,6	62,0	62,6	62,4	61,4	47,9
Államháztartási egyenleg (a GDP %-ában)	–6,5	–7,9	–7,0	–6,4	–5,7	–5,0	–4,2	–3,4	–2,5	–1,6

Forrás: Románia középtávú költségvetési-strukturális terve.

A terv értelmében tehát az államadósság-ráta középtávon a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaérték alá kerülne. Ez a terv feltételezései alapján megalapozott, mivel a Bizottság adósságfenntarthatósági elemzése keretében elvégzett valamennyi determinisztikus stressziteszt szerint az adósság 2041-re a GDP 60 %-a alatt lesz. Ezért a tervben foglalt szakpolitikai kötelezettségvállalások és makrogazdasági feltételezések alapján a tervben előterjesztett nettó kiadási pálya eleget tesz az (EU) 2024/1263 rendelet 6. cikkének a) pontjában és 16. cikkének (2) bekezdésében az adósságra vonatkozóan előírt kritériumnak.

A tervben foglalt nettó kiadási kötelezettségvállalások államháztartási egyenlegre gyakorolt hatásai

(20) A tervben foglalt nettó kiadási pálya és feltételezések alapján a GDP-arányos államháztartási hiány a 2024. évi 7,9 %-ról 2031-re 2,5 %-ra csökkenne, vagyis ez lenne az első év, amikor nem haladná meg a GDP 3 %-át. A terv értelmében tehát az államháztartási egyenleg a kiigazítási időszak végén (2031) nem lépné túl a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. Emellett a kiigazítási időszakot követő tíz évben (azaz 2041-ig) a költségvetési hiány nem lépné túl a GDP 3 %-át. Ezért a tervben foglalt szakpolitikai kötelezettségvállalások és makrogazdasági feltételezések alapján a tervben előterjesztett nettó kiadási pálya eleget tesz az (EU) 2024/1263 rendelet 6. cikkének b) pontjában és 16. cikkének (2) bekezdésében a költségvetési hiányra vonatkozóan előírt kritériumnak.

A költségvetési kiigazítás ütemezése

(21) A strukturális elsődleges egyenleg változásaként számított költségvetési kiigazítás ütemezése a tervben leírtak alapján lineáris, az (EU) 2024/1263 rendelet 6. cikkének c) pontjában előírtaknak megfelelően. Következésképpen a terv első négy évében a költségvetési kiigazítás mértéke arányos a teljes kiigazítási erőfeszítés mértékével. Ezért a tervben foglalt szakpolitikai kötelezettségvállalások és makrogazdasági feltételezések alapján a tervben előterjesztett nettó kiadási pálya összhangban van az (EU) 2024/1263 rendelet 6. cikkének c) pontjában meghatározott, a későbbre ütemezés tilalmára vonatkozó védintézkedéssel, valamint a 36. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerinti átmeneti rendelkezéssel.

4. táblázat: A strukturális elsődleges egyenleg alakulása Románia tervében

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Strukturális elsődleges egyenleg (a GDP %-ában)	–4,1	–5,3	–4,3	–3,3	–2,3	–1,3	–0,3	0,7	1,7
A strukturális elsődleges egyenleg változása (százalékpont)	n.a.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Forrás: Románia középtávú költségvetési-strukturális terve.

A terv összhangja a túlzott hiány esetén követendő eljárással

(22) A tervben meghatározott nettó kiadási pálya összhangban van a túlzott hiány esetén követendő eljárás követelményeivel (különös tekintettel az 1467/97/EK tanácsi rendelet 3. cikke (4) bekezdésének harmadik albekezdésében meghatározott minimális éves strukturális kiigazításra).

A terv összhangja a költségvetési hiányra vonatkozó rezilienciacélú védintézkedéssel

(23) A prevenciós ág keretében az (EU) 2024/1263 rendelet 8. cikkében meghatározott, a költségvetési hiányra vonatkozó rezilienciacélú védintézkedéssel kapcsolatos követelmény azt hivatott biztosítani, hogy a hiányra vonatkozóan a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértékhez képest egy közös mozgástér álljon rendelkezésre.

A követelmény nem alkalmazandó Romániára, mivel a tervek szerint a hiány csak a kiigazítási időszak utolsó évében csökken a GDP 3 %-a alá.

A terv összhangja az államadósság-fenntarthatósági védintézkedéssel

(24) A terv értelmében az államadósság a 2027-től 2031-ig tartó időszakban a GDP 60 %-a és 90 %-a között marad. Mivel azonban a terv szerint a költségvetési hiány 2031-ben a GDP 3 %-a alá csökken, ami a kiigazítási időszak végét követő évben a túlzott hiány fennállását megállapító határozat hatályon kívül helyezését eredményezné, a terv által lefedett időszakban nem alkalmazandó az államadósság-fenntarthatósági védintézkedés.

A tervben foglalt makrogazdasági feltételezések

(25) A terv alapját képező feltételezések eltérnek a Bizottság által június 21-én Romániának továbbított feltételezésektől. A terv a következő öt változó esetében alkalmaz eltérő feltételezéseket: a kiindulási pont (a 2024. évi strukturális elsődleges egyenleg), a potenciális GDP-növekedés és a reál-GDP növekedése, a GDP-deflátor növekedése, valamint a nemzeti valuta feltételezett leértékelődése. A feltételezések közötti különbségek értékelése az alábbiakban olvasható. A nettó kiadások átlagos növekedését leginkább befolyásoló különbségek ismertetése alább található, a különállóan kezelt egyes különbségek értékelésével együtt.

- A terv a Bizottság feltételezéséhez képest rosszabb kiindulási pozíciót feltételez. A Romániának 2024 júniusában továbbított előzetes iránymutatás a GDP –4,4 %-ának, a terv pedig a GDP –5,3 %-ának megfelelő mértékű strukturális elsődleges egyenleggel számolt. A terv szerinti rosszabb strukturális elsődleges egyenleg annak tudható be, hogy a közszférabeli bérek, a tőkekiadások és a szociális transzferek gyors ütemű emelkedése miatt az év első három negyedévében magasabbak voltak az államháztartási kiadások. A terv által 2024-re prognosztizált elsődleges egyenleg nagyon közel áll a Bizottság őszi előrejelzéséhez és reális. Következésképpen ez a feltételezés kellően megalapozottnak tekinthető. Hozzájárul ahhoz, hogy a Bizottság feltételezéseihez képest a terv szerint alacsonyabb a nettó kiadások átlagos növekedése a kiigazítási időszak során.

- A 2024. júniusi előzetes iránymutatáshoz képest a terv 2024-re alacsonyabb, a 2026–2028 közötti időszakra pedig magasabb potenciális GDP-növekedést feltételez. Összességében az adatsorok az előzetes iránymutatásban foglaltakhoz hasonlóan stabilak. E feltételezés alapján a Bizottság feltételezéseihez képest a tervben magasabb a nettó kiadások átlagos növekedése a kiigazítási időszak során. A potenciális növekedésre vonatkozó alternatív feltételezések alkalmazásának lehetősége megfelel az (EU) 2024/1263 rendelet 36. cikke (1) bekezdése f) pontjának, feltéve, hogy az előrejelzési időhorizont során (azaz 2041-ig) a kumulált növekedés nagyrészt összhangban van a Bizottság feltételezéseivel, ami e terv esetében teljesül. Következésképpen ez a feltételezés kellően megalapozottnak tekinthető.

- A 2024. tavaszi előzetes iránymutatással szemben a terv azzal számol, hogy 2025-ben kisebb mértékben fog növekedni a GDP-deflátor, ezért a GDP-deflátor növekedési rátája – az említett alacsonyabb szintről kiindulva és a középtávú lineáris konvergenciaszabály alkalmazásával számítva – a kiigazítási időszak egészében csekélyebb lesz. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a Bizottság feltételezéseihez képest a terv szerint alacsonyabb a nettó kiadások átlagos növekedése a kiigazítási időszak során. Ez a feltételezés óvatos, következésképpen kellően megalapozott.

- A terv az adósságpályával összefüggésben megfelelően figyelembe veszi a román lej euroárfolyamának leértékelődésével kapcsolatos feltételezést. Ez a feltételezés kellően megalapozott és hozzájárul ahhoz, hogy a Bizottság feltételezéseihez képest a terv szerint alacsonyabb a nettó kiadások átlagos növekedése a kiigazítási időszak során.

  A terv és a Bizottság feltételezései közötti egyéb különbségek nem gyakorolnak lényeges hatást a nettó kiadások átlagos növekedésére. Összességében a feltételezések közötti eltérések együttesen azt eredményezik, hogy a nettó kiadások átlagos növekedése a referenciapályához képest a tervben alacsonyabb. A Bizottság az ezen ajánlásnak való megfelelés jövőbeli értékelése során figyelembe fogja venni a terv feltételezéseire vonatkozó fenti értékelést.

A terv szerinti költségvetési stratégia

(26) A tervben foglalt indikatív költségvetési stratégia szerint a nettó kiadásokra vonatkozó kötelezettségvállalásokat főként a kiadások visszafogása révén fogják végrehajtani. Az elsődleges államháztartási kiadások GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2024. évi 40,6 %-ról 2031-re 34,6 %-ra csökken, ami 7 év alatt 6 százalékpontos változást jelent. Az előrejelzés szerint a kiadások valamennyi kategóriája esetében GDP-arányos csökkenés várható. Ezt a kötelezettségvállalást bizonyos mértékig alátámasztják a tervben ismertetett kiadási reformok (kiadási felülvizsgálatok, nyugdíjreformok, az állami vállalatok irányításának reformja), de a célok eléréséhez határozott végrehajtásra és a tervben foglaltakon felül további intézkedésekre lesz szükség. A szakpolitikai intézkedések meghatározását meg kell erősíteni vagy ki kell igazítani, majd számszerűsíteni kell az éves költségvetésekben.

(27) Ugyanakkor a tervben foglalt indikatív költségvetési stratégia végrehajtását kockázatok övezik. A kötelezettségvállalások jelentős részét az új kormánynak kell megvalósítania. Emellett a munkaügyért és a társadalmi szolidaritásért felelős miniszter 2024. november 20-án bejelentette a nyugdíjak referenciaértékének 12,1 %-os emelését. Ennek következtében a nyugdíjkiadások jóval nagyobb mértékben (GDP-arányosan mintegy 1 %-kal) fognak emelkedni a terv feltételezéséhez – a nyugdíjak nominális értéken történő 2025. évi befagyasztásához – képest.

A költségvetési kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó, a tervben szereplő reform- és beruházási kötelezettségvállalások

(28) Románia a tervben kötelezettséget vállal a potenciális növekedés és a költségvetési fenntarthatóság javítását célzó reformok és beruházások végrehajtására, hogy alátámassza a költségvetési kiigazítási időszak négy évről hét évre történő meghosszabbítását. A kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformok és beruházások a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt egyes kötelezettségvállalásokból, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv bizonyos, kiegészített kötelezettségvállalásaiból, valamint új reformokból állnak. Ezek a következő intézkedéseket foglalják magukban (lásd még a II. mellékletet):

  - Nyugdíjreform és a különnyugdíjak reformja. Ez a két reform Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének része, konkrétan a már elfogadott (az állami nyugdíjrendszer reformját érintő) 213., 214., és 215. mérföldkőnek felel meg. E reformok teljes körű végrehajtása jelentősen hozzájárulna a költségvetés fenntarthatóságához, de hatásuk nagyrészt hosszú távon lesz majd érzékelhető. A különnyugdíjak reformja arra irányul, hogy a különnyugdíjra

jogosultak esetében a helyettesítési arányok fokozatosan összhangba kerüljenek az általános nyugdíjrendszerben jellemző aránnyal. A nyugdíjreform a rendszer teljes átalakítását jelenti, a nyugdíjak olyan módon történő újraszámításával együtt, amely jobban tükrözi a járulékfizetésen alapuló ellátásnyújtás elvét. A reform a munkával töltött életszakasz meghosszabbítására ösztönző rendelkezéseket is tartalmaz: bónuszpontokat biztosít a hosszú járulékfizetési időszakok után és a törvényes nyugdíjkorhatárt összekapcsolja a várható élettartam alakulásával. E reformok költségvetési hatását a Világbank számszerűsítette.

- A minimálbér reformja. Ez a reformvállalás kiegészíti a helyreállítási és rezilienciaépítési terv minimálbér-megállapításra vonatkozó 392. mérföldkövét, és új rendszert vezet be, amelynek keretében a bruttó minimálbér megállapítása független intézmény által előre jelzett infláción és termelékenységnövekedési rátán alapul, ugyanakkor biztosított, hogy a minimálbér az átlagbérhez képest egy bizonyos tartományon belül maradjon. A reform célja, hogy a költségalapú versenyképességre negatív hatást gyakorló eseti emelések mellőzésével kiszámíthatóbbá tegye a minimálbér kiigazítását. A reformot 2025-ben fogják végrehajtani, és várhatóan a GDP 0,1 %-ának megfelelő mértékű többletbevételt fog eredményezni.
- A közszektor javadalmazási rendszerének reformja. A reformra vonatkozó kötelezettségvállalás kiegészíti Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének 420. mérföldkövét, amely a közszféra méltányos egységes bérezési rendszerének kialakítására vonatkozik. A reform célja egy méltányos és költségvetési szempontból fenntartható bérpolitika kialakítása az egyes foglalkozási csoportokra vonatkozó besorolási együtthatók felülvizsgálatával, a helyi önkormányzati tisztviselői bértábla módosításával, és a bónuszok összegének az alapilletmény 20 %-ában történő maximalizálásával. A terv hangsúlyozza, hogy a reformnak összeegyeztethetőnek kell lennie a költségvetési fenntarthatósággal, és a végrehajtása során tiszteletben kell tartani a közszférabeli teljes javadalmazásra vonatkozóan a tervben meghatározott keretösszeget, valamint a költségvetési felelősségről szóló törvény előírásait. A reform végrehajtására csak akkor kerül sor, ha a költségvetési hiány a GDP 5,0 %-a alá csökken.
- A mikrovállalkozások adózásának reformja. A terv a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében az adózási keret felülvizsgálatához kapcsolódóan meghatározott 206. mérföldkőre hivatkozik. Összefoglalja azokat a már megtett intézkedéseket, amelyek felülvizsgálata folyamatban van a harmadik kifizetési kérelemmel összefüggésben. A reform fő célja, hogy a jogosultsági feltételek szigorításával szűkítse a mikrovállalkozásokra vonatkozó szabályozás hatókörét, de ne bonyolítsa túl a rendszert. 2022-ben és 2023-ban már sor került néhány intézkedésre, és a terv szerint a fennmaradó intézkedéseket 2025-től kezdődően fokozatosan vezetik be. A terv becslése szerint ez a reform a GDP 0,1 %-ának megfelelő többletbevételt fog eredményezni az államháztartás számára. További bevételt jelenthetne, ha a reform jelentősen csökkentené és a héaküszöbértékhez igazítaná a mikrovállalkozásokra vonatkozó adórendszerben foglalt adómentességi küszöbértéket. Ez egyszerűsítené a rendszert és megkönnyítené az igazgatását.
- Adóreform. Ez a reform a helyreállítási és rezilienciaépítési terv része, és az adózási keret felülvizsgálatára vonatkozó 205., 207. és 208. mérföldkövet,

valamint az automatikus ingatlan-értékbecslési modell kidolgozására vonatkozó 237. mérföldkövet érinti. A reform fő célkitűzéseinek leírása összhangban van a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglaltakkal (fokozottabb méltányosság, egyszerű és kiszámítható adórendszer, jobb ösztönzők). A reform célja, hogy az államháztartási bevételek 2025-re a GDP 1,1 %-ának megfelelő mértékben növekedjenek, függetlenül a nyugdíjak adómentes részének növeléséből eredő hatástól (amely a GDP 0,2 %-át kitevő adócsökkentésnek felel meg). E cél elérése érdekében 2025 első negyedévének végéig új intézkedéseket kell végrehajtani, ami éves szinten az államháztartási bevételek GDP-arányosan 1,7 %-os növekedését eredményezi. Ezeket az intézkedéseket még nem határozták meg pontosan, de a terv felvázolja a reform végrehajtásához vezető folyamatot, és utal arra, hogy a reform az adózás valamennyi területét érintheti.

- Az adóigazgatás reformja. Ez a reform az adózási és az adóigazgatási eljárások javítására vonatkozó 225. és 226. mérföldkőben foglalt kötelezettségvállalásokra épül. A reform elsődleges célkitűzése a román adóhatóság (ANAF) hatékonyságának és adminisztratív kapacitásának növelése digitális eszközök igénybevétele és szigorúbb nyomonkövetési mechanizmusok bevezetése révén. Számos intézkedést tartalmaz, mindenekelőtt a következőket: a héacsalás korai felismerésére szolgáló mechanizmus bevezetése; a héabevétel-kiesés kezelését szolgáló elemzési eszközök bevezetése; a digitális megfelelőség fokozottabb nyomon követése; a kiemelt adózók és a közepes méretű adózók adótervezésének ellenőrzésére szolgáló mechanizmus bevezetése; a belső adatbázisok integrálása és konszolidálása; valamint a fizetésképtelenségre vonatkozó jogszabályok módosítása a csődöt jelentő társaságok ellenőrzésének javítása érdekében. A terv becslése szerint e reform hatása a hétéves időszakban a GDP 0,5 %-ára tehető, ami megalapozottnak tűnik.

- A közkiadások rendszerének reformja. Ez a reform kiegészíti a költségvetési programozási mechanizmus javítására vonatkozó 202. és 234. mérföldkőhöz és a minimálbér-megállapításra vonatkozó 392. mérföldkőhöz tartozó kötelezettségvállalásokat, valamint a kormányzati döntéshozatali folyamatok kiszámíthatóságának és hatékonyságának fokozására irányuló 403. célt. A reform célja a hatékonyság, az átláthatóság és a felelősségteljes költségvetési gazdálkodás javítása a közpénzek felhasználása terén. Intézkedéseket tartalmaz az indokolatlan költségtúllépések ellenőrzésére, a kiadások rendszeres értékelésének végrehajtására (kiadási felülvizsgálatok) és a központosított közbeszerzés alkalmazási körének bővítésére. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a középtávú költségvetési-strukturális terv együttesen számos olyan intézkedést foglal magában, amelyek célja a kiadási felülvizsgálatok összehangolása a bevált nemzetközi gyakorlatokkal, például a következők révén: a kormány szerepvállalásának és a folyamat iránti politikai elkötelezettségének javítása, kompetens személyzet felvétele a felülvizsgálatok elvégzéséhez, számszerűsített megtakarítási célok meghatározása a tervben, az irányítási struktúra javítása, és a felülvizsgálatok nagyobb mértékű integrálása a költségvetési folyamatba. A terv becslése szerint ez a reform a GDP 0,35 %-ának megfelelő mértékű tartós megtakarítást eredményez, ami megalapozottnak tűnik.

- A vállalkozásfinanszírozási rendszer reformja. Ez az új intézkedés nem része Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének. Célja az üzleti környezet, különösen a feldolgozóipar és a kkv-k támogatása, valamint a magántőkére épülő finanszírozási mechanizmusok kialakítása, amelyek a „gazdasági teljesítmény javítására” irányulnak. A reform konkrét célja egy kkv-kra irányuló magántőke-befektetési alap létrehozása, továbbá a stratégiai jellegű feldolgozóipari beruházásokat előmozdító és a feldolgozóipar közvetlen célzott támogatását lehetővé tévő új jogi keretek kialakítása. A reform hatását nem számszerűsítették, de a potenciális növekedéshez való hozzájárulása – ha kismértékben is – pozitív lesz.
- Az állami/helyi gazdasági szereplők (állami vállalatok) kiadási rendszerének reformja. Ez az új reform nem része a helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek. A reform célja, hogy a hatékonyság javítása és a kiadási döntésekkel kapcsolatos felelősségvállalás növelése révén megtakarításokat lehessen elérni az állami vállalatok körében. Ez a reform számos jó irányba mutató intézkedést tartalmaz, például kiadási szabályokat és új gyakorlatokat vezet be a tőkekiadások jobb kezelése érdekében. A terv azzal számol, hogy mindez a GDP 0,25 %-ának megfelelő potenciális többletbevételt jelenthet a terv teljes időszakára vetítve, ami a Bizottság szerint ambiciózusnak tűnik.

(29) Az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikkének (3) bekezdésével összhangban a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó minden egyes reform és beruházás tekintetében elvárás, hogy kellően részletes, az időszak elejére ütemezett, határidőhöz kötött és ellenőrizhető legyen.

(30) A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt, a meghosszabbítást alátámasztó kötelezettségvállalások a költségvetési fenntarthatóság javítását és a gazdaság növekedési potenciáljának fokozását célzó jelentős reformokat és beruházásokat tartalmaznak. Emellett Románia vállalja, hogy a középtávú költségvetési-strukturális terv által lefedett időszakban további intézkedéseket tesz a reformok folytatására, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv időszakában elért szinten tartja a nemzeti finanszírozású beruházásokat (lásd az alábbi 5. táblázatot). A kötelezettségvállalást mindvégig nyomon fogják követni a terv végrehajtási szakaszában. Ennek megfelelően a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti kötelezettségvállalások figyelembe vehetők a kiigazítási időszak meghosszabbítása tekintetében, az (EU) 2024/1263 rendelet 36. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírtak szerint.

(31) A meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások várhatóan a román gazdaság növekedési és rezilienciapotenciáljának fenntartható módon történő javításához vezetnek, az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírtak szerint. A terv nem tartalmaz a reformok és beruházások potenciális növekedésre gyakorolt hatására vonatkozó számszerűsített becsléseket. Az általános nyugdíjrendszer és a különnyugdíjak terén végrehajtott reformok eredményeként azonban idővel várhatóan nő a munkaerő-állomány a reformot nem tartalmazó forgatókönyvhöz képest, és ezáltal javul a potenciális GDP-növekedés is. Emellett a terv az állami beruházások jelentős bővítését irányozza elő, különösen a terv által lefedett időszak első éveiben: a 2023. évi 5,4 %-ról 2025-ben a GDP 7,1 %-ára, majd 2026-ban 7,3 %-ára. Ezek a beruházások minden területen – beleértve a kulcsfontosságú infrastruktúrát is – hozzá fognak járulni a gazdaság növekedési potenciáljának és rezilienciájának javításához. A kiadási felülvizsgálatok emellett várhatóan segítik a forrásoknak a növekedést ösztönző prioritásokhoz történő újraelosztását a költségvetésen belül.

(32) A meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások várhatóan támogatják a költségvetési fenntarthatóságot, az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírtak szerint. A költségvetés bevételi oldalához kapcsolódó reformok jelentős többletbevételt fognak generálni az államháztartás számára. Amennyiben teljes mértékben végrehajtják az adózás és az adóigazgatás reformját, valamint a mikrovállalkozásokra vonatkozó adórendszer reformját, ezek hatása összesítve a GDP 2,0–2,5 %-a körüli többletbevételt eredményez. A kiadási oldalon a kiadási felülvizsgálatok és az állami/helyi gazdasági szereplők irányításának megerősítését célzó reformok várhatóan a GDP 0,5–1,0 %-ának megfelelő megtakarítással járnak, még ha a tervben szereplő becslések némelyike magasnak is tűnik. Emellett a közszférabeli foglalkoztatottak egységes bérezésére vonatkozó törvény – amennyiben azt a tervben előirányzott keretösszeg betartásával hajtják végre – várhatóan lehetővé teszi, hogy 2024 és 2031 között a közszektorbeli bérköltségek érdemben csökkenjenek, a terv szerint a GDP 1,5 %-ának megfelelő mértékben. Végezetül, az általános nyugdíjrendszer és a különnyugdíjak terén végrehajtott reformok már a terv által lefedett hétéves időszak végére megtakarítást eredményeznek, de a megtakarítások nagy része hosszabb távon fog megvalósulni.

(33) A meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások a közös uniós prioritásokra irányulnak, az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének c) pontjában előírtak szerint. A meghosszabbítás iránti kérelmet alátámasztó reformok többsége hozzájárul a társadalmi és gazdasági rezilienciához azáltal, hogy biztosítja a költségvetési stabilitást, javítja a közszféra hatékonyságát és előmozdítja a fenntartható gazdasági növekedést. Az adóigazgatás javítására és az alapos kiadási felülvizsgálatok végrehajtására vonatkozó kötelezettségvállalások idővel várhatóan hozzájárulnak ahhoz, hogy a forrásokat olyan prioritásokhoz csoportosítsák át, amelyek előmozdítják a gazdaság teljesítményét és a társadalmi fejlődést. A minimálbér-megállapítási mechanizmus reformja várhatóan biztosítja, hogy a minimálbér szintje megfeleljen a társadalmi és gazdasági prioritásoknak. Az általános nyugdíjrendszer és a különnyugdíjak terén végrehajtott reformok biztosítani fogják a rendszer fenntarthatóságát, és növelni fogják az egyenlőséget és a méltányosságot a nyugdíjak szintjén. Végezetül, az adóigazgatás digitalizációjának javítása a tervek szerint előmozdítja majd a digitális átállást. A meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások nem kezelik közvetlenül a többi közös uniós prioritást, nevezetesen az energiabiztonság biztosítását és a védelmi képességek kiépítését, bár az előbbi részét képezi Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének.

(34) Az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének d) pontjában előírtak szerint a meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások teljesítik az európai szemeszter keretében kiadott releváns országspecifikus ajánlások[12] egy részét. Mindenekelőtt a reformok a tervek szerint hozzájárulnak a túlzott hiány kiigazítása és a túlzott egyensúlyhiány kezelése céljából Romániának címzett, a 2023-as ajánlások részét képező költségvetési ajánlás teljesítéséhez. A terv alapjául szolgáló

[12] A következő országspecifikus ajánlások minősülnek „relevánsnak”: i. amelyeket a Tanács 2019-től kezdődően fogadott el; ii. amelyek kezelése terén a tagállam még nem tett „teljes körű” vagy „jelentős” előrelépést, és amelyek még nem váltak elavulttá („nem értékelt / nincs adat”) az európai szemeszter legutóbbi felügyeleti gyakorlata keretében végzett értékelés szerint (elérhető a CeSaR adatbázisban [europa.eu]); iii. amelyek nem kapcsolódnak a Stabilitási és Növekedési Paktum kizárólag költségvetési jellegű céljaihoz; valamint iv. amelyek nem egy azonos kihívásra vonatkozó ajánlás átszövegezését jelentik.

makrogazdasági forgatókönyv szerint a folyó fizetési mérleg hiánya a 2024. évi GDP-arányos 7,7 %-ról 2031-re 4,1 %-ra szűkül. Ez nagyrészt a költségvetési hiány csökkenésének tudható be, amit a meghosszabbított kiigazítási pálya iránti kérelmet alátámasztó reformok is felerősítenek. Az államháztartási kiadások visszafogott növekedése és a prudens jövedelempolitikák (a nyugdíjak és a közszférabeli bérek mérsékelt emelkedése, a minimálbér reformja) várhatóan javítani fogják a versenyképességet.

(35) A minimálbérreform és a nyugdíjreform a tervek szerint hozzájárul a minimálbér objektív kritériumokon alapuló, a munkahelyteremtéssel és a versenyképességgel összhangban történő megállapításának biztosítását szorgalmazó 2019. évi országspecifikus ajánlások teljesítéséhez. A közkiadások rendszerének átalakítására irányuló reformok (kiadási felülvizsgálatok), valamint a közszférabeli bérrendszer reformja várhatóan segíti majd a közbeszerzés hatékonyságának, valamint a közigazgatás minőségének és eredményességének javítására vonatkozó 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások teljesítését. Emellett a nyugdíjak és a különnyugdíjak reformja előmozdítja majd az állami nyugdíjrendszer fenntarthatóságának és a második pillérhez tartozó nyugdíjalapok hosszú távú életképességének biztosítására vonatkozó 2019. évi országspecifikus ajánlás teljesítését, míg az adózás és az adóigazgatás reformja hozzá fog járulni a költségvetési fenntarthatóság biztosításáról, valamint az adóügyi megfelelés és az adóbeszedés megerősítéséről szóló, 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások kezeléséhez. A kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó intézkedések többsége várhatóan segíti majd a túlzott költségvetési hiány megszüntetését célzó költségvetési politikák folytatására vonatkozó 2022-es és 2023-as országspecifikus ajánlások teljesítését is.

(36) A terv biztosítja, hogy a nemzeti finanszírozású közberuházások tervezett általános szintje a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által lefedett időszakban elért átlagos szinten maradjon, az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikkének (4) bekezdésében előírtak szerint.

5. táblázat: Nemzeti finanszírozású közberuházások a tervben (a GDP %-ában)

Átlagos szint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által lefedett időszakban (2021–2026)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Átlag a terv időszakában (2025–2028)
4,1	5,3	5,6	4,8	4,3	4,1	3,6	3,2	5,0

Forrás: Románia középtávú költségvetési-strukturális terve.

(37) Végezetül megállapítható, hogy a meghosszabbítást alátámasztó reform- és beruházási kötelezettségvállalások összhangban vannak a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben és a többéves pénzügyi keret alapján elfogadott partnerségi megállapodásban foglalt kötelezettségvállalásokkal, az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének d) pontjában előírtak szerint. Nevezetesen az (EU) 2024/1263 rendelet követelményeinek megfelelően az egyes kötelezettségvállalások várhatóan a helyreállítási és rezilienciaépítési terv vagy az európai kohéziós politika keretében Romániával kötött partnerségi megállapodás folytatását és kiegészítését

jelentik, továbbá kezelik az országspecifikus ajánlásokat, valamint egy vagy több közös uniós prioritást.

(38) Következésképpen a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformok és beruházások összességében véve megfelelnek az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikkében foglalt kritériumoknak. A kiigazítási időszak tehát meghosszabbítható négy évről hét évre, amint azt a terv előirányozza.

A tervben szereplő egyéb reform- és beruházási törekvések, amelyek az európai szemeszter keretében azonosított fő kihívásokra reagálnak és az Unió közös prioritásait kezelik

(39) A kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformok és beruházások mellett a terv ismerteti az európai szemeszter keretében – különösen az országspecifikus ajánlásokban, köztük a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárással kapcsolatos ajánlásokban – azonosított egyes kihívások kezelésével, valamint a közös uniós prioritások érvényesítését célzó egyéb beruházásokkal kapcsolatos szakpolitikai szándékokat is.

(40) Ami a méltányos zöld és digitális átállás közös prioritását – többek között az (EU) 2021/1119 rendeletben meghatározott éghajlat-politikai célkitűzéseket – illeti, a terv tartalmaz olyan reformokat és beruházásokat, amelyek – a termelési folyamatok villamosítása és a megújuló hidrogén vagy a megújulóhidrogén-alapú üzemanyagok használatára való átállás révén – a nagy iparágak (acél- és vegyipar) dekarbonizációjának támogatására irányulnak. A program teljes költségvetése 1 milliárd EUR, amelyhez kapcsolódóan a kifizetéseket a 2025–2031-es időszakban kell folyósítani. A programot a kibocsátáskereskedelmi egységek (CO2-kibocsátási egységek) értékesítése révén kell finanszírozni. A terv emellett magában foglal egy olyan beruházási programot, amely a fő öntözési infrastruktúra és a vízelvezetési infrastruktúra helyreállítására irányul (2,3 milliárd EUR, illetve 34 millió EUR). Ezek az intézkedések segíteni fogják a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésének és az energetikai átalakulás felgyorsításának szükségességével kapcsolatosan 2022-ben és 2023-ban kiadott országspecifikus ajánlások teljesítését: felgyorsítják a megújuló energia bevezetését, és az új létesítmények piacra lépésének lehetővé tétele érdekében bővítik a hálózati kapacitást. A terv nem ismerteti a zöld és digitális átállás méltányosságával kapcsolatos szempontokat.

(41) Ami a társadalmi és gazdasági rezilienciára, többek között a szociális jogok európai pillérére vonatkozó közös prioritást illeti, a terv tartalmaz egy új állami támogatási programot, amely a regionális fejlesztés támogatására irányul: nagyszabású csúcstechnológiai beruházási projekteket irányoz elő, és előmozdítja a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók gazdasági tevékenységének diverzifikációját. Az erre elkülönített teljes költségvetés 450 millió EUR-t tesz ki. A terv emellett tartalmaz egy olyan állami támogatási programot, amely vissza nem térítendő támogatást és adókedvezményt biztosít stratégiai beruházásokhoz, továbbá azok előmozdítására igazgatási egyszerűsítő intézkedéseket vezet be (az engedélyezési határidők rövidítése, az állami vagy helyi hatóságok tulajdonában levő földterületek közvetlen átruházása a köz- vagy magánszférában megvalósítandó beruházások számára, a beruházásokhoz szükséges közlekedési és közüzemi infrastruktúra biztosítása). A program teljes költségvetése 1 milliárd EUR, amelyhez kapcsolódóan a kifizetéseket a 2025–2031-es időszakban kell folyósítani. A program keretében nyújtott támogatásból a következő ágazatok részesülhetnek: az élelmiszeripar, a vegyipar, a gyógyszeripar, a kohászati ipar, a védelmi ipar, a fémfeldolgozó ipar,

gépek és létesítmények építése, gépek és berendezések, valamint elektromos készülékek gyártása. Ezek az intézkedések hozzá fognak járulni a vállalkozások érdekében a gazdaságnak nyújtandó likviditási támogatásra vonatkozó 2020. évi országspecifikus ajánlás teljesítéséhez.

(42) A terv azonban nem foglalkozik más fontos, a társadalmi és gazdasági rezilienciára irányulóan 2019-ben és 2020-ban kibocsátott országspecifikus ajánlásokkal, például a következőkkel: a szociális szolgáltatások hatókörének növelése és minőségének javítása, a szociális védelmi intézkedések kiterjesztése, a pénzügyi felzárkózást elősegítő minimumjövedelemmel kapcsolatos reform befejezése, az egészségügyi ellátás elérhetőségének és költséghatékonyságának javítása (beleértve a járóbeteg-szakellátásra való átállást), az egészségügyi rendszer rezilienciájának megerősítése (különös tekintettel az egészségügyi dolgozókra és az egészségügyi termékekre), valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés előmozdítása. A terv nem kezeli teljes körűen a szociális párbeszédnek és a döntéshozatal kiszámíthatóságának – többek között a szociális partnerek megfelelő bevonása révén történő – javítására vonatkozóan 2019-ben és 2020-ban kiadott országspecifikus ajánlásokat, noha a minimálbér reformja a jó irányba tett lépés. A terv nem foglalkozik azokkal a 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlásokkal, amelyek az oktatás minőségének és inkluzivitásának javítására (különösen a romák és más hátrányos helyzetű csoportok esetében), a – többek között digitális – készségek javítására (a szakképzés és a felsőoktatás munkaerőpiaci relevanciájának növelése révén), a készségek és a digitális tanulás megerősítésére, valamint az oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítására vonatkoznak. A terv nem foglalkozik továbbá a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítések fokozásáról szóló 2023. évi országspecifikus ajánlással sem. Összességében a tervben felsorolt beruházások nem felelnek meg kellőképpen a foglalkoztatásra, a készségekre és a szociális területre vonatkozó országspecifikus ajánlásoknak.

(43) Az energiabiztonsággal kapcsolatos közös prioritást illetően a terv megemlíti, hogy Románia részt vesz az Európa energiabiztonságának növelését célzó transznacionális energiaszállítási infrastruktúra fejlesztésére irányuló kezdeményezésekben, beleértve a Déli Gázfolyosót, a Bulgáriát, Romániát, Magyarországot és Ausztriát összekötő BRUA folyosót és a Transzbalkán folyosót.

(44) A védelmi képességekkel kapcsolatos közös prioritást illetően a terv új kezdeményezéseket említ, amelyek általános jogi hátteret biztosítanak a jelentős hatással járó feldolgozóipari beruházások megvalósítását segítő eszközök létrehozásához. Az egyik ilyen eszköz a többek között a védelmi ipar számára biztosított állami támogatási program.

(45) A terv szolgál némi információval a kohéziós alapokkal és a román helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel mutatott következetességről és – adott esetben – kiegészítő jellegről, valamint a Románia számára nyújtott előnyeikről. Hangsúlyozza a tagállami és az uniós források komplementaritását, különösen a kulcsfontosságú infrastrukturális és vidékfejlesztési projektek esetében, továbbá azt, hogy az európai források felhasználásának sikeressége az uniós alapok, valamint a Románia konszolidált általános költségvetéséből biztosított források hatékony kezelésétől függ.

(46) A terv áttekintést nyújt Románia közös uniós prioritásokkal kapcsolatos közberuházási igényeiről. Ami a méltányos zöld és digitális átállást illeti, a terv

hivatkozik az ipari termelési folyamatoknak a termelési folyamatok villamosítása és a megújuló hidrogén vagy a megújulóhidrogén-alapú üzemanyagok használatára való átállás révén történő dekarbonizációját célzó támogatási programra. A társadalmi és gazdasági rezilienciával és a szociális jogok európai pillérével kapcsolatban a terv a következők végrehajtásának szükségességére utal: a fő öntözési infrastruktúra helyreállítására irányuló beruházási program, a feldolgozóiparra irányuló beruházási projektek előmozdítását célzó állami támogatási program, valamint a regionális fejlesztést biztosító beruházások, többek között nagyszabású beruházási projektek. A védelmi képességek kiépítésével összefüggésben a terv arról számol be, hogy maradéktalanul végre kell hajtani a stratégiai beruházásokra vonatkozó állami támogatási programot, amely – többek között a védelmi ágazat számára biztosítandó – vissza nem térítendő támogatásokat, adókedvezményeket és egyéb támogatási formákat foglal magában.

A Bizottság következtetése az értékelés alapján

(47) Összességében a Bizottság úgy véli, hogy Románia terve eleget tesz az (EU) 2024/1263 rendelet követelményeinek.

ZÁRÓ KÖVETKEZTETÉS

(48) Helyénvaló, hogy a Tanács az (EU) 2024/1263 rendelet 17. cikkével összhangban a tervben foglalt nettó kiadási pályát javasolja a Romániának címzett ajánlásában, és jóváhagyja a kiigazítási időszak hét évre történő meghosszabbítását alátámasztó reformokat és beruházásokat,

AJÁNLJA, hogy Románia

1. Biztosítsa, hogy a nettó kiadások növekedése ne haladja meg az ezen ajánlás I. mellékletében meghatározott felső határokat.

2. Hajtsa végre a megjelölt határidőkön belül a költségvetési kiigazítási időszak hét évre történő meghosszabbítását alátámasztó, ezen ajánlás II. mellékletében meghatározott reformokat és beruházásokat.

A Tanács emellett felkéri Romániát, hogy biztosítsa az európai szemeszter keretében – különösen az országspecifikus ajánlásokban – azonosított fő kihívások kezelését, valamint a közös uniós prioritások érvényesítését célzó egyéb reformok és beruházások végrehajtását.

I. MELLÉKLET

A nettó kiadások maximális nominális növekedési rátája (éves és kumulált növekedési ráták nominális értéken)

Románia

Év		2025	2026	2027	2028
Növekedési ráta (%)	Éves	5,1	4,9	4,7	4,3
	Kumulált (*)	20,2	26,0	31,9	37,6

(*) A kumulált növekedési ráták a 2023-as bázisév alapján kerültek kiszámításra.

II. MELLÉKLET

A kiigazítási időszak Románia esetében hét évre történő meghosszabbítását alátámasztó reformok és beruházások

	Fő célkitűzések	A kulcsfontosságú lépések leírása és időzítése[13]	Nyomonkövetési mutató(k)
Nyugdíjreform (Meglévő RRP-intézkedés: C8.R6.0.M214)	A reform fő célkitűzése az általános nyugdíjrendszer fenntarthatóságának biztosítása. A reform a következő elemeket foglalja magában: új nyugdíjszámítási képlet, új nyugdíjindexálási szabály és a nyugdíjak eseti emelésének elkerülését célzó mechanizmus, a korai nyugdíjbavonulási lehetőségek szűkítése, a munkával töltött életszakasz meghosszabbítására irányuló ösztönzők, a rendes nyugdíjkorhatár automatikus emelése a várható élettartammal összhangban, a férfiak és nők törvényes nyugdíjkorhatárának kiigazítása 2035-ig egységesen 65 évre.	Az általános nyugdíjrendszer reformjára vonatkozó normatív jogi aktus 2024. szeptember 1-jén hatályba lépett.	A releváns RRP-mérföldkő (C8.R6.0.M214) kielégítő teljesítése. A törvény terv szerinti végrehajtása.
A különnyugdíjak reformja (Meglévő RRP-intézkedés: C8.R6.0.M215)	Az új jogszabályi keret a különnyugdíjakat a járulékfizetésen alapuló ellátásnyújtás elvéhez igazítja. Nem lehet új különnyugdíj-kategóriákat bevezetni és a meglévő kategóriák egyszerűbbé válnak. A különnyugdíjakat a járulékfizetésen alapuló ellátásnyújtás elve és a szolgálati idő hossza alapján kell kiszámítani, a kereseti arány kiigazításával. A minimális járulékfizetési időszaknak hasonlónak kell lennie az általános nyugdíjrendszerben alkalmazotthoz. A különnyugdíj összege egy esetben sem haladhatja meg a járulékfizetési időszak alatt szerzett jövedelem összegét.	2024. január 1-jén hatályba lépett a különnyugdíjak felülvizsgálatáról szóló normatív jogi aktus, amelynek célja, hogy azok megfeleljenek a járulékfizetésen alapuló ellátásnyújtás elvének.	A releváns RRP-mérföldkő (C8.R6.0.M215) kielégítő teljesítése.
A minimálbér reformja [Az RRP C13.R5.0.M392 mérföldkövének kiegészítése]	A munkahelyteremtést és az ország versenyképességét támogató, objektív kritériumokon alapuló minimálbér-megállapítási mechanizmust kell létrehozni, és ezen belül a bruttó minimálbért az előre jelzett inflációs rátával és termelékenységnövekedési rátával összhangban kell kiigazítani. Amennyiben a kiigazítást követően a bruttó minimálbér és a következő évi előre jelzett bruttó átlagbér új aránya nem éri el a 45 %-ot, a bruttó minimálbér még egyszer kiigazítható az előre jelzett termelékenységnövekedési ráta 0–50 %-ának megfelelő mértékben, de az arány semmiképpen nem lehet több 50 %-nál.	**<u>2025 első negyedévéig:</u>** Hatályba lép a minimálbér-megállapítás új rendszerét szabályozó jogi aktus.	A normatív jogi aktus hatálybalépése.
A közszektorbeli bérek reformja [Az RRP C14.R4.0.M420 mérföldkövének kiegészítése]	Méltányos és fenntartható bérpolitikát kell biztosítani a következők révén: a hierarchia-együtthatók felülvizsgálata a közszféra minden egyes foglalkozási csoportja esetében, a tisztviselői bértáblák újbóli bevezetése a helyi közigazgatásban, a juttatási rendszer felülvizsgálata, valamint a juttatások	**<u>Amennyiben a költségvetési hiány a GDP 5 %-a alatt van:</u>** **1. lépés:** El kell fogadni és hatályba kell léptetni a köztisztviselők javadalmazására vonatkozó új jogi keretet; biztosítani kell, hogy a	Az új jogszabályi keret hatálybalépése, miután a költségvetési hiány a GDP 5 %-a

[13] A helyreállítási és rezilienciaépítési terv (RRP) intézkedéseinek ütemezése indikatív, és megfelel a vonatkozó tanácsi végrehajtási határozatban foglalt kötelezettségvállalásoknak.

	összegének maximalizálása az alapilletmény 20 %-ában. Biztosítani kell a köztisztviselőkre vonatkozó javadalmazási rendszer költségvetési fenntarthatóságát. E célból a reform csak azt követően lép hatályba, amikor az ESA szerinti költségvetési hiány a GDP 5 %-a alá csökken (beleértve azt is, ha szükségessé válik a reform RRP szerinti ütemezésének módosítása). Az új rendszer végrehajtása során teljes mértékben figyelembe kell venni a költségvetési felelősségről szóló törvény rendelkezéseit. A reformnak biztosítania kell, hogy a közszektorbeli bérköltségek továbbra is a középtávú költségvetési-strukturális tervben meghatározott keretösszegen belül maradjanak.	GDP-arányos közszektorbeli bérköltségek összhangban legyenek a középtávú költségvetési terv előrejelzéseivel, vagy az előre jelzett érték alatt maradjanak. **2. lépés:** A terv által lefedett valamennyi évben szigorúan követni kell a középtávú költségvetési-strukturális terv GDP-arányos közszektorbeli bérköltségekre vonatkozó előrejelzéseit.	alá csökkent. A GDP-arányos közszektorbeli bérköltségek 1,5 százalékpontos csökkentése 2024 és 2031 között, a középtávú költségvetési terv előrejelzéseivel összhangban.
A mikrovállalkozásokra vonatkozó adóreform [Az RRP C8.R4.0.M206 mérföldkövének és céljának kiegészítése]	Fokozatosan szűkíteni kell a mikrovállalkozásokra vonatkozó adórendszer hatókörét. Biztosítani kell az RRP 206. mérföldkövéhez tartozó célkitűzéseknek való teljes körű megfelelést, többek között az adórendszer adómentességi küszöbértékének felülvizsgálatával (és középtávon a héaküszöbértékkel való esetleges összehangolásával), valamint a mikrovállalkozásokra vonatkozó adókulcs aktualizálásával. A reformnak 2025-ben és azt követően legalább a GDP 0,1 %-ának megfelelő többletbevételt kell eredményeznie a jelenleg hatályban lévő rendszerrel összevetve.	**<u>2025 első negyedévéig:</u>** 2025 első negyedévének végéig ki kell dolgozni és hatályba kell léptetni a mikrovállalkozásokra vonatkozó adórendszer módosításáról szóló törvényt annak érdekében, hogy a rendszer megfeleljen az RRP 206. mérföldkövének.	Az adórendszerhez kapcsolódó jogosultsági feltételeket módosító normatív jogi aktus hatálybalépése annak érdekében, hogy az adórendszer megfeleljen az RRP 206. mérföldkövének, továbbá a GDP 0,1 %-ának megfelelő többletbevétel elérése.
Az adózási keretrendszer felülvizsgálata [Az RRP C8.R4.0.M207, C8.R4.0.M208, C8.I7.0.M237 mérföldkövének és céljának kiegészítése]	A költségvetési konszolidációhoz való hozzájárulást és a gazdasági ösztönzők javítását célzó adóreform végrehajtása. A cél az, hogy a reform költségvetési hatása 2025-ben legalább a GDP 1,1 %-ának megfelelő mértékű legyen, függetlenül a nyugdíjjövedelem adómentes értékhatárának emeléséből eredő hatástól (a GDP 0,2 %-a). Következésképpen az új intézkedések hatása 2025-ben összesítve a GDP 1,3 %-a lesz. Mivel az intézkedések végrehajtása 2025 első negyedévének végére fejeződik be, a cél az, hogy az új intézkedések teljes évre számított tartós hatása a GDP 1,7 %-át tegye ki. Működőképessé kell tenni az ingatlanadó hatálya alá tartozó ingatlanok értékelésére szolgáló informatikai rendszert, amelyre a következők jellemzők: • A különböző intézmények ingatlaninformációs adatbázisai kölcsönösen átjárhatók.	**<u>2025 első negyedévéig:</u>** **1. lépés:** Az RRP 205. mérföldkövéhez kapcsolódóan jelentés készül a Világbank adózásról szóló jelentése alapján; a jelentés az adóreform két forgatókönyvét vázolja fel részletesen meghatározott intézkedésekkel. Az intézkedéseknek az adózás és a társadalombiztosítás valamennyi területére ki kell terjedniük. **2. lépés:** A fent említett jelentés alapján a kormány konkrét adóintézkedéseket tartalmazó memorandumot fogad el. Az intézkedéseknek összhangban kell lenniük az RRP 207., 208. és 237. mérföldkövével, valamint az adóreform 1. célkitűzésével. **3. lépés:** A kormány nyilvános vitát szervez az adótörvény módosításairól. **4. lépés:** Az intézkedéseket legkésőbb 2025. április 1-jéig végre	1. lépés: A hatóságok által készített jelentés 2. lépés: A reform fő célkitűzéseinek megfelelő memorandum kormány általi elfogadása. 3. lépés: Nyilvános vita a magánszektor képviselőivel. 4. lépés: Az intézkedések hatálybalépése a

	• A rendszerhez tartozik egy, a pénzügyminisztériumon belül működő kijelölt szervezeti egység. • A rendszerhez tartozik egy lakásadásvételi árnyilvántartás és egy tömeges lakásértékelési modell. • A rendszer részét képezi az ingatlanok adóköteles értékének meghatározására szolgáló, piaci értékbecslési módszereket alkalmazó mechanizmus.	kell hajtani, illetőleg hatályba kell léptetni. **<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **5. lépés:** Az RRP 237. mérföldkövének megfelelően létrejön az ingatlanadózáshoz kapcsolódó automatizált ingatlanértékelési modell végrehajtására szolgáló informatikai rendszer, amely a piaci értéken alapuló új megközelítést támogatja, valamint működőképessé válik az ingatlanadózás területén hatáskörrel rendelkező szakosodott szervezeti egység.	reform 1. célkitűzésének megfelelően. 5. lépés: A hatóságok jelentése.
Az adóigazgatás reformja [Az RRP C8.I2.0.M225, C8.I2.0.M226, C8.I2.0 M226a, C8.I3.0 M227 mérföldkövének és céljának kiegészítése]	A fő célkitűzés az adóigazgatás javítása, és a GDP legalább 0,5 %-ának megfelelő mértékű államháztartási többletbevétel generálása 2026-ban. A reform céljai mindenekelőtt a következők: Az ANAF csalás elleni egységének megerősítése egy valós idejű nyomonkövetési eszközzel, amely a Közösségen belüli, árutovábbítási és belföldi ügyletekhez kapcsolódó magas kockázatú adóköteles beszerzések azonosítását szolgálja. Meg kell kezdeni a héabevétel-kiesés meghatározására és elemzésére használható elemzési eszközök és egy külön csalás elleni modul alkalmazását. Bővíteni kell a különböző rendszereken belül (például az e-számla, a SAF-T, az e-AMEF, az e-DU, az e-HÉA, a DAC-7 és a CESOP) elkövetett szabálytalanságok feltárásához szükséges kapacitást. A „prediktív elemzési” programot ki kell terjeszteni az adózók szélesebb körére, növelve az adóellenőrzés hatékonyságát a héa és a társasági adózás terén. Létre kell hozni az adózók kockázatbesorolási rendszerét és – az adózók kockázati kategóriáinak meghatározásához – ki kell fejleszteni egy olyan informatikai eszközt, amely nagy mennyiségű adat kezelésére és elemzésére alkalmas. Korszerűsíteni kell az adóigazgatási rendszereket, és biztosítani kell a működési átjárhatóságot más állami intézmények rendszereivel az adóügyi információk kezelésének, valamint az eszközök és ügyletek valós idejű elérhetőségének javítása érdekében. Át kell alakítani az információs rendszert az	**<u>2025 első negyedévéig (az APIC esetében 2026 negyedik negyedévéig):</u>** **1. lépés:** Be kell vezetni a Közösségen belüli vásárlásokhoz, árutovábbításhoz és belföldi ügyletekhez kapcsolódó héacsalások korai felismerésére szolgáló mechanizmust. **<u>2025 második negyedévéig:</u>** **2. lépés:** Csalás elleni modulokat kell alkalmazni a körhintacsalás gyanúját felvető ügyletek elemzésére és azonosítására (CARUSEL, INDFISC, TRANSPRISC, COMRISC és RORISC). **<u>2025 második negyedévéig:</u>** **3. lépés:** Be kell fejezni 7 digitalizációs projektet, többek között a következőket: e-számla, SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-HÉA, DAC-7 és CESOP. **<u>2025 első negyedévéig:</u>** **4. lépés:** Meg kell erősíteni a kiemelt adózók adótervezési mechanizmusával kapcsolatos felügyeletet, és – az APIC végrehajtását követően – a mechanizmust ki kell terjeszteni a közepes méretű adózókra. **<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **5. lépés:** Integrálni és konszolidálni kell a belső adatbázisokat; ki kell dolgozni az adózók 360 fokos értékelésén alapuló új profilalkotási rendszert; biztosítani kell a kölcsönös működési átjárhatóságot	1–7. lépés: A hatóságok által készített jelentés. 2026-ban a GDP-arányos bevétel legalább 0,5 %-os növekedése 2024-hez képest, függetlenül az adóalapok és adókulcsok módosítására vonatkozóan 2025-ben és 2026-ban bevezetett új intézkedések hatásától. Ennek értékelésére 2027 áprilisában kerül sor a nemzeti számlák alapján.

	auditok és az adóellenőrzések felgyorsítása érdekében. Módosítani kell a fizetésképtelenségre vonatkozó jogszabályokat a csődöt jelentő társaságok ellenőrzésének javítása és a héabevétel-kiesés csökkentése érdekében. Automatikus fizetési mechanizmust kell alkalmazni az önkéntes megfelelés javítása érdekében, valamint rugalmas mechanizmusokat kell bevezetni az ingóságok kiskereskedelmi központokon keresztül történő értékesítésének adóügyi kezelésére. Külön szervezeti egységet kell létrehozni, amely modellezés révén kockázatelemzéseket végez; működőképessé kell tenni a csalás elleni modulokat, számszerűsíteni kell a héabevétel-kiesést, és meg kell erősíteni az ANAF adókijátszás elleni kapacitását.	az állami intézmények információs rendszereivel. **<u>2026 negyedik negyedévéig:</u>** **6. lépés:** Korszerű adóbeszedési mechanizmust kell bevezetni, amely biztosítja az adózók számára azt az opciót, hogy a bevallott adókötelezettségeket rendszeres fizetési megbízás útján teljesítsék. **<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **7. lépés:** Informatikával, ökonometriával és pénzügyi elemzésekkel foglalkozó szakértőkből álló szakosodott struktúrát kell létrehozni és működtetni, amelynek feladata a kockázatok és az adórések számszerűsítése.	
A közkiadások rendszerének átalakítása/kiadási felülvizsgálatok [Az RRP C8.R3.M202, C8.I5.0.M234, C13.R5.0.M392 és C14.R1.0.T403 mérföldkövének kiegészítése]	A beszerzések átlagos költségeinek nyilvántartására szolgáló adatbázist kell létrehozni, valamint kontrollmechanizmust kell kialakítani az indokolatlan kiadásnövekedés nyomon követéséhez és kezeléséhez. Az adatbázis révén lehetővé válik egyes áruk és szolgáltatások központosított beszerzése is, továbbá a költségek csökkentése és a közintézményekre vonatkozó kiadási szabályok bevezetése. Évente el kell végezni a közkiadások felülvizsgálatát a kötelező megtakarítási célok, és az azok eléréséhez szükséges intézkedések meghatározásával, a kiadási felülvizsgálatokra vonatkozó stratégiában foglalt ütemtervnek megfelelően. Növelni kell a szabványosított árukra és szolgáltatásokra fordított közkiadások hatékonyságát a központi közigazgatáson belül. Be kell vezetni a sürgősségi ellátáshoz szükséges orvostechnikai eszközök és fogyóeszközök központosított beszerzését az egészségügyben. Frissíteni és korszerűsíteni kell a nemzeti költségvetés kidolgozásához és kezeléséhez használt informatikai rendszert a költségvetési adatok jobb kezelése, a költségvetés átláthatóságának növelése, valamint a nyomon követés és a jelentéstétel javítása érdekében. Emellett növelni kell a kiadási felülvizsgálatokra szakosodott	**<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **1. lépés:** Adatbázist és kontrollmechanizmust kell kialakítani a közintézmények átlagköltségeinek 20 %-át meghaladó költségnövekedések tekintetében. **<u>A terv által lefedett években (2025–2031):</u>** **2. lépés:** A megállapított éves ütemtervvel összhangban évente tematikus kiadási felülvizsgálatokat kell végezni, és a költségvetés-tervezési folyamat során figyelembe kell venni a kapott következtetéseket és ajánlásokat. **<u>2024. negyedik negyedévétől 2030 második negyedévéig fokozatosan:</u>** **3. lépés:** Bővíteni kell a központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó áru- és szolgáltatáskategóriákat, a magas kiadási szinttel rendelkező, kiemeltként kezelt ágazatokra összpontosítva. A következő hét évben – az összes romániai ajánlatkérő szerv által odaítélt valamennyi közbeszerzési eljáráshoz viszonyítva – évente átlagosan 0,25 %-kal növelni kell az ONAC által végrehajtott közbeszerzési eljárások arányát.	1. lépés: A hatóságok jelentése 2. lépés: Meghatározott ágazatokra vagy tevékenységekre vonatkozóan évente két kiadási felülvizsgálat közzététele. A felülvizsgálatok két kötelező megtakarítási célt tartalmaznak. 3. lépés: A hatóságok által készített jelentés, amely bemutatja az ONAC által végrehajtott közbeszerzési eljárások arányának növekedését.

	személyzet létszámát. A jogi keret módosításával meg kell erősíteni a pénzügyminisztérium, illetve a központi és helyi hatóságok hatásköreit a kiadási felülvizsgálatok végrehajtásának nyomon követésére.	**<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **4. lépés:** A közkiadások rendszereinek teljesítménymutatók segítségével történő nyomon követése érdekében működőképessé kell tenni a pénzügyminisztériumon belüli külön struktúrát, továbbá részt kell venni a Világbank támogatásával szervezett speciális képzéseken. **<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **5. lépés:** Létre kell hozni a teljesítménymutatók központi és helyi állami hatóságok szintjén történő alkalmazására vonatkozó jogi keretet.	4. lépés: A hatóságok által készített jelentés. 5. lépés: A normatív jogi aktus hatálybalépése 2025. negyedik negyedévéig.
A vállalkozásfinanszírozás reformja (új intézkedés)	Meg kell erősíteni a beruházásokkal és az európai projektekkel foglalkozó minisztérium adminisztratív kapacitását a kkv-k magántőkével történő támogatását szolgáló források elosztása érdekében, a hosszú távú gazdaságfejlesztés előmozdítása, a befektetők bevonása és a munkahelyteremtés céljából.	**<u>2026. második negyedévéig:</u>** Az üzleti környezet támogatását célzó források elosztására szolgáló intézményi keret reformja – A kkv-k támogatására szolgáló magántőke-befektetési alap.	Az alap működőképessé tételét biztosító törvény hatálybalépése, a feldolgozóiparnak nyújtott támogatásokra, adójóváírásokra és beruházási hitelekre vonatkozó külön jogszabályokkal együtt.
Az állami vállalatok kiadási rendszerének reformja (új intézkedés)	Át kell világítani a gazdasági szereplőket a következők érdekében: • A veszteségek és a lejárt kintlévőségek csökkentése. • A szolgáltatásnyújtásért felszámított díjak aktualizálása és a működési költségek csökkentése, ami az állami költségvetésből származó támogatások/transzferek csökkenéséhez, a nettó nyereség emelkedéséhez és az állami költségvetési bevételek növekedéséhez vezet. • A nem termelő/működésképtelen eszközök azonosítása, a használatukra és/vagy elidegenítésükre vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatos javaslatok. • Kiadási szabályok bevezetése, különösen a termelési folyamathoz vagy a szolgáltatásnyújtáshoz közvetlenül nem kapcsolódó kiadási kategóriák esetében. A reform végrehajtása során teljes mértékben tiszteletben kell tartani az állami vállalatok függetlenségének elvét és a profitorientáltságra vonatkozó követelményt.	**<u>2025. harmadik negyedévéig:</u>** **1. lépés:** Át kell világítani az operatív kiadási rendszert, a bevételi rendszert, a díjak aktualizálására szolgáló mechanizmusokat, valamint a gazdasági szereplők támogatási rendszerét. **<u>2025 negyedik negyedévéig:</u>** **2. lépés:** 2025 negyedik negyedévéig létre kell hozni az operatív kiadási rendszer megerősítésére, a közszektorbeli eszközökkel való gazdálkodás javítására, a kiadási szabályok bevezetésére és az állami költségvetéstől való függőség csökkentésére szolgáló szabályozási keretet.	1. lépés: A hatóságok által készített jelentés. 2. lépés: A szabályozási keret hatálybalépése. A reform hatására a központi kormányzat és a helyi önkormányzatok által az állami vállalatoknak nyújtott transzferek (2023-hoz képest) GDP-arányosan 0,25 %-os csökkenése a terv teljes időtartama alatt.

	Az említett intézkedésekkel összességében a központi kormányzat és a helyi önkormányzatok által az állami vállalatoknak nyújtott transzferek/támogatások GDP-arányosan 0,25 %-os csökkentését kell elérni a terv teljes időtartama alatt.		

Kelt Strasbourgban, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök